

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 8.10.15.
nr. 4135 podpis. *Borusewicz*

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ **SECRETARIA**

Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 8.10.15.
nr. 6102 podpis. *M*

Warszawa, 07 października 2015 r.

DZSE-WSPE.054.40.2015.EM/HM

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie Państwa Senatorów: Marii Koc, Krzysztofa Słonia, Janiny Sagatowskiej i Kazimierza Jaworskiego, złożone podczas 81. posiedzenia Senatu RP 4 września 2015 r. (BPS/043-81-3486/15)

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na oświadczenie złożone przez Państwa Senatorów: Marię Koc, Krzysztofa Słonia, Janinę Sagatowską i Kazimierza Jaworskiego na 81. posiedzeniu Senatu w dniu 4 września 2015 r., dotyczące naliczania części oświatowej subwencji ogólnej dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Szanowni Państwo Senatorowie,

szczegółowe dane dotyczące liczby przeprowadzonych kontroli przez Urzędy Kontroli Skarbowej (UKS) oraz wszczętych postępowań w sprawie zwrotu nienależnie pobranej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej posiada minister właściwy ds. finansów publicznych jako naczelny organ kontroli skarbowej.

W całej Polsce są prowadzone postępowania kontrolne zgodnie z planem kontroli, który ustalają dyrektorzy urzędów kontroli skarbowej stosownie do zadań określonych przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej (GIKS). Postępowanie kontrolne może być także prowadzone poza planem kontroli, na podstawie uzyskanych materiałów lub przeprowadzonych analiz¹.

¹ Art.12 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2015 r., poz. 553, z późn. zm.).

Organizacja kontroli skarbowej nie leży w kompetencji Ministra Edukacji Narodowej. Organami kontroli skarbowej są:

- minister właściwy do spraw finansów publicznych jako naczelny organ kontroli skarbowej,
- Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej jako organ wyższego stopnia nad dyrektorami urzędów kontroli skarbowej, oraz
- dyrektor urzędu kontroli skarbowej².

Zgodnie z przepisami³, Ministerstwo Edukacji Narodowej dokonuje analizy wyników kontroli UKS i informuje Ministerstwo Finansów (MF) o sposobie wykorzystania zawartych w nich ustaleń lub o przyczynach ich niewykorzystania.

Organem wydającym decyzję o zwrocie nienależnie pobranej części oświatowej subwencji ogólnej w wyniku kontroli przeprowadzonej w szkołach/placówkach oświatowych prowadzonych/dotowanych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego jest MF.

Podstawą objęcia dziecka kształceniem specjalnym jest posiadanie aktualnego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej⁴, z uwagi na niepełnosprawność wskazaną w prawie oświatowym⁵, niedostosowanie społeczne albo zagrożenie niedostosowaniem społecznym.

Dlatego też działania przedszkola, szkoły lub placówki w zakresie organizacji kształcenia specjalnego mogą rozpocząć się dopiero po dostarczeniu przez rodzica lub pełnoletniego ucznia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Wykazanie uczniów w Systemie Informacji Oświatowej (SIO) może nastąpić wyłącznie w sytuacji, gdy na dzień sprawozdania przedszkole,

² Art. 8 ust. 1 ww. ustawy.

³ Art. 27 ust. 3 ww. ustawy.

⁴ O których mowa w przepisach art. 71b ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

⁵ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 19, poz. 166), obowiązywało do 31 sierpnia 2012 r.; rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 17 listopada 2010 r.:

- w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach (Dz. U. z 2014 r. poz. 392),
- w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 414);

od 1 września 2015 r. obowiązuje rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. poz. 1113).

szkoła, placówka posiada ww. dokument, wydany zgodnie z wówczas obowiązującymi przepisami⁶.

Wagi, do których są kwalifikowani uczniowie posiadający orzeczenie wydane przez zespół orzekający były naliczane (i są nadal) niezależnie od rodzaju szkoły czy placówki, lecz dla konkretnych uczniów i wychowanków, spełniających warunek posiadania odpowiednio:

- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
- orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

Kwoty części oświatowej subwencji ogólnej dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego są naliczane m.in. na podstawie danych wykazanych przez dyrektora szkoły (placówki) w systemie informacji oświatowej (SIO) oraz przepisów rozporządzenia w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁷.

Pracownicy Urzędów Kontroli Skarbowej przeprowadzający kontrolę nie są uprawnieni do dokonywania oceny merytorycznej wydawanego orzeczenia, tylko wskazania, czy można uznać określoną przez zespół orzekający niepełnosprawność jako zgodną z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego, w celu prawidłowego wykazania ucznia w systemie informacji oświatowej. Rozstrzygają bowiem kwestie dotyczące prawidłowości zapisu rodzaju niepełnosprawności w wydanym orzeczeniu, uwzględniając regulacje prawne obowiązujące w czasie jego wydania i obowiązywania. Jeśli zatem w kontrolowanych orzeczeniach jednoznacznie zostaje wskazany rodzaj niepełnosprawności oraz wszystkie elementy zgodnie z obowiązującymi przepisami, Urząd Kontroli Skarbowej sprawdza prawidłowość wykazania przez dyrektorów jednostek systemu oświaty uczniów w systemie informacji oświatowej.

Podstawą do rozstrzygnięcia czy dla ucznia np. z danym rodzajem dysfunkcji wskazanym w orzeczeniu organizuje się kształcenie specjalne jest spójność z przepisami obowiązującymi w czasie, kiedy wydane było to orzeczenie. Jak wynika z kontroli przeprowadzanych przez UKS często zdarzają się przypadki, gdy określenie zastosowane przez zespół orzekający w orzeczeniu jest inne niż

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 czerwca 1993 r. w sprawie organizacji i zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz innych publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 67, poz. 322), od 10 marca 2001 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2001 r. w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, a także szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego (Dz. U. Nr 13, poz. 114, z późn. zm.), następnie od 15 września 2008 r. do dnia dzisiejszego obowiązuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. Nr 173, poz. 1072).

⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, wydawane na każdy rok.

wynikające z ww. przepisów, ale jednocześnie dana dysfunkcja jest (pomimo innej nazwy) tożsama z danym rodzajem niepełnosprawności będącym podstawą do organizacji kształcenia specjalnego. W takich przypadkach pojawiają się trudności w rozstrzygnięciu, czy zastosowane określenie można uznać za tożsame z określeniem rodzaju dysfunkcji, w przypadku których organizowało się kształcenie specjalne, zgodnie z przepisami prawa obowiązującego w czasie wydania orzeczenia, czy też nie można tego uznać. Każdy wątpliwy przypadek wymaga zatem indywidualnego rozstrzygnięcia.

Odnosząc się do kwestii związanych z definiowaniem niepełnosprawności sprzężonych uprzejmie informuję, że w Instrukcji wprowadzania i przekazywania danych w systemie informacji oświatowej (30 września 2008 r.) zawarty został zapis wskazujący, że:

„W przypadku, gdy w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego poradnia wskaże występowanie u ucznia co najmniej dwóch z wyżej wymienionych niepełnosprawności (tj. niesłyszący, słabosłyszący, niewidomy, słabowidzący, z niepełnosprawnością ruchową z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem), mówimy o występowaniu u niego niepełnosprawności sprzężonej.”

Ustawowa definicja niepełnosprawności sprzężonej obowiązuje⁸ od 22 kwietnia 2009 r.⁹ i precyzuje, że przez niepełnosprawność sprzężoną należy rozumieć występowanie u dziecka niesłyszącego lub słabosłyszącego, niewidomego lub słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, z upośledzeniem umysłowym albo z autyzmem, co najmniej jeszcze jednej z wymienionych niepełnosprawności.

Zatem wskazanie w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego co najmniej dwóch niepełnosprawności jest wystarczające do zakwalifikowania ucznia do kategorii uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną.

Nieprawidłowo wydane orzeczenie winno być uchylone poprzez wydanie nowego orzeczenia. Inne dokumenty (opinie, zaświadczenia lekarskie, orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności¹⁰ itp.) nie mogą stanowić podstawy naliczania subwencji lub dotacji. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne są obowiązane do stosowania określeń rodzajów niepełnosprawności zawartych w przepisach ustawy o systemie oświaty i rozporządzeń wykonawczych do tej ustawy.

Dyrektor szkoły lub placówki kieruje jej działalnością i organizuje kształcenie, wychowanie i opiekę dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, wymagających

⁸ Art. 3 ust. 18 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

⁹ Przepis dodany przez art. 1 pkt 2 lit. d ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 458).

¹⁰ Orzeczenia te wydawane są na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.).

stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy¹¹. W związku z tym, to właśnie dyrektor ma obowiązek monitorowania aktualności orzeczeń uczniów, na podstawie których opracowuje się m.in. indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, zajęcia rewalidacyjne oraz organizuje i udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Nauczyciele prowadzący zajęcia z dzieckiem niepełnosprawnym powinni informować rodziców i opiekunów prawnych dziecka o konieczności przedstawienia orzeczenia w przypadku braku takiego orzeczenia, upływu terminu na jaki obowiązuje orzeczenie lub prawidłowego, nie budzącego wątpliwości określenia rodzaju niepełnosprawności z uwagi na który zachodzi potrzeba kształcenia specjalnego – jest to bowiem warunek konieczny do zapewnienia dziecku właściwych, dostosowanych do jego aktualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oddziaływań edukacyjnych, w tym realizacji właściwej podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Nieprawidłowości w zakresie organizacji kształcenia specjalnego stanowią nie tylko ryzyko nieprawidłowości w finansowaniu zadań oświatowych, ale przede wszystkim mogą skutkować w niewłaściwych oddziaływaniach edukacyjnych, dlatego powinny być niezwłocznie korygowane w trybie nadzoru pedagogicznego. Nadzór ten nad nauczycielami sprawuje dyrektor odpowiednio przedszkola, szkoły lub placówki, natomiast nad działalnością przedszkoli, szkół i placówek, w tym poradni psychologiczno-pedagogicznych - właściwy terytorialnie kurator oświaty.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Tadeusz Sławecki
Sekretarz Stanu

¹¹ art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.